

ANILAR

Prof. Dr. Müfide KÜLEY

Henüz 4 - 5 yaşlarında idim. Babamı Trablusgarb'in sayfiye köylerinden birine asker muayenesi için göndermişlerdi. Bir bayram sabahı beraber eczaneye gittik. Oraya kalabalık bir grup geldi. Hepsi kendilerine öz, beyaz yünden (ihram denilen) bir örtüye sarılmış, başlarına Agel ve Kefye denilen bir başlık koymuşlardı. Bunlar babamın ellerini, dizini, omuzunu öperek bayramını tebrik ettiler. Pek şaşırılmışım. Babama «neden bu adamlar size böyle yaptılar?» dedim. «Kızım ben doktorum, hepsinin hastalığına bakmışım, iyi oldular. Şimdi de bayram diye teşekkür geldiler» dedi.

Halbuki ben küçükken doktordan, hattâ doktor zanniyle eve gelen erkek misafirden bile korkardım. Beni kızdırmak için annemin arkadaşlarının «Müfide senin baban doktormuş» demeleri kâfiydi. Ben de: «hiç de değil sizin babanız doktor, benim babam değil» diye karşılık verirdim.

Bu Bayram tebrikinden sonra hem babam gözüme çok büyüdü, hem de doktordan korkmaz oldum.

Babamı 5 gün içinde bir kulak iltihabından sonra meydana gelen menenjitten kaybettiğimiz zaman 7 - 8 yaşlarında idim. Tabii çok sinirli bir çocuk olmuştum. Birbirini takiben harpler ve nihayet Birinci Dünya Harbine kadar geçen ilk tahsil hayatım düzensiz, bazı özel okullarda geçti.

1914'de açılan Çamlıca Lisesi'ne imtihanla ve biraz da yardımla leylî meccanî girdim. Doğrusunu söylemek lâzımsa ilk sene sınıfın en zayıf talebelerinden biri idim. Fakat olanca hızımla çalıştım ve ilk sene sınıfı dördüncülükle daha sonraları ise hep birincilikle geçtim.

Bizim zamanımızda kız liseleri 10 sene, erkek liseleri 12 sene idi. Yüksek okul olarak kız talebe için bir yüksek muallim mektebi ve bir de İnas Darülfünun'u vardı. Kadınlar ancak posthane memurluğu, okul hocalıkları, ebelik gibi görevler yapabiliyordu.

Çamlıca Kız Lisesi modern ve numune bir lise halinde kurulmuştu. Okul müdürümüz bir gün bizi topladı ve ilerde ne yapmak istediğimizi sordu. Ben baba mesleğini seçmek istediğimi, mümkün olursa doktor olacağımı söyledim. Müdür bey beni güzel

sözleriyle teşvik etti, moralimi kuvvetlendirdi. Bu konuşmadan sonra kendimi adeta doktor namzedi telâkki ettim ve fen, tabiat derslerine daha çok önem verdim. Böylece liseyi çok iyi şekilde bitirdim.

Biz liseyi bitirdiğimiz zaman eğitimde küçük bir aşama oldu. İnas Darülfünunu kapatıldı, talebeleri İstanbul Darülfünununa nakledildi. Ancak burada Edebiyat, Fen, Hukuk fakültelerinin dersleri aynı seviyede fakat kız ve erkek ayrı dershanelerde okutuluyordu.

Ben bu arada tıp tahsili için müracaata hazırlanmışım. Yakınım olan bir hukuk profesörü beni o zamanki Darülfünun Emni, yani bugünkü Rektörü olan Dr. Besim Ömer Paşa'ya takdim etti. Paşa, Fakülte hocalarından bazılarının Tıp Fakültesine kız talebenin girmesini uygun görmediklerini ve bu isteğimin o günkü şartlarda mümkün olmadığını söyledi. Tabii çok üzüldüm.

Yakınım olan Hukuk profesörü beni teselli düşüncesiyle «Müfide sizin kız liseleri 10 sene, Erkek liseleri 12 sene. Arada iki senelik bir tahsil farkı var. Şimdi Fen Fakültesi Biyoloji şubesine kaydol. İyi çalışır, zamanında mezun olursan rahatça Tıp Fakültesine girer, hattâ belki sene bile kazanırsın» dedi. Ben bu hızla Fen Fakültesi Biyoloji şubesine kaydoldum. Aynı zamanda eksik ders kalmaması için de Kimya şubesine devama başladım. Boş zamanlarımda Kimya laboratuvarına giderek pratiklere katılıyordum. Bir yandan da Talebe Cemiyeti idare heyetine girdim. Fırsat buldukça Dr. Besim Ömer Paşa'yı ziyaret ederek bu konuyu takip ediyordum.

Paşa bir gün, «kızım Tıp tahsili güçtür, uzun sürer, laboratuvarları çoktur, hocaları fazla meşguldür, ikili öğretim yapılamaz, ancak kız ve erkek talebe birlikte ders görürse bu imkân temin edilebilir» dedi.

Bu defa Fen Fakültesi Biyoloji şubesi hocalarından başlamak üzere Zooloji, Botanik, Fizyoloji profesörlerine müracaatla fikrimi söyledim. Müşterek eğitimi niçin istediğimi anlattım. Fakat hepsinden menfi cevap aldım. Birisi : «Tıp tahsili yorucudur, verem olursun» dedi. Diğeri bir kız için çok okumanın zararlı olduğunu söyledi ve «seni kimse anlayamaz» dedi. Bir üçüncüsü ise kızdı ve: «ben kürsüde ders anlatırken sizler arkada konuşur, dersi ihlâl edersiniz» cevabını verdi.

Fakat müşterek ders sözü bütün fakültelerde yayıldı. Artık zamanı da gelmişti. Bir gün Eebiyat Fakültesi hocalarından Köprülü Fuad ve Saffet beyler kız ve erkek talebeyi birlikte derse aldılar. Tabii bizim hocalar da bunları takibe mecbur oldular. Bu konu da halledilmişti. Ben de imtihanlarımı vermiş kendimi hazırlamıştım.

1921'de üç arkadaş Tıp Fakültesi kalemine müracaatla kaydedildik. Fakat iş bununla bitmedi. Kız talebenin Tıp Fakültesine girmesine karşı olan hocalardan birisi Saraya ve o zamanki hükümet ricaline tesirle bizim davamıza engel oldu.

Biz ancak 1922 ders senesinde, Anadolu'daki muvaffakiyetlerin artışı, Sarayın ve İstanbul Hükümetinin kudretsiz kalışı sonunda yeniden müracaat ettik ve 10 hanım arkadaşımınla birlikte kaydolduk, devamla başladık. Benim bir üst sınıfa kabulüm mümkün olmadı ama Biyoloji Fakültesini bitirmiş olmam sayesinde tahsil hayatımı temin için hocalık aldım, bütün talebeliğimde yardımsız yaşayabildim.

Fakültedeki sınıf arkadaşlarımızla münasebetimiz tam bir dostluk ve kardeşlik havası içinde geçtiği gibi kabulümüze en aleyhte olan hocaların bile bize karşı aykırı muamelesini görmedik.

10 kişi arasından bazıları tahsili terketti, bir arkadaşımızı kaybettik ve 6 kişi mezun olduk. Asistanlığa müracaatımızda da ufak tefek bazı güçlükler çıktı ise de sonra hepsi yoluna girdi. Ginekoloji, şirürji, çocuk, cild hastalıkları ve dahiliye asistanlıklarına dağıldık.

Ben Tıp Fakültesi 2'nci Dahiliye Kliniğine Prof. Neşet Ömer Beyin yanına Asistan girdim sonra baş asistan oldum ve ihtisasla ayrıldım. Kendinden çok şey öğrendim. Her şeyiyle tam olan bu klinikte uzun süre çalışmamın meslek hayatımda daima faydasını gördüm. Sonra Sağlık Bakanlığında istediğim ve bana teklif edilen vazifeler o devredeki hayat şartlarına uygun olmadığı için Kadıköyünde açtığım muayenehanede imkân buluncaya kadar beklemeyi tercih ettim. Bu sırada bana ve beraber yetişen hanım arkadaşlarıma her seviyedeki halkın gösterdiği ilgi ve inanca hepimiz minnettarız.

1936'da Haydarpaşa Numune Hastanesi açıldı. Dahiliye mütehasşışlığına Prof. Tefvik Sağlam getirildi. Ben de kendisine muavin tayin edildim.

Meslek hayatımın en şanslı devresi bu hastanedeki senelerim olmuştur. Tefvik Sağlam, boş denemek bir laboratuvarla, karyola ve yataktan ibaret olan Dahiliye Kliniğini kısa zamanda kudreti, bilgisi, enerjisi ve yakın dostlukları sayesinde vekâletten temin ettiği büyük imkânlarla en modern bir klinik şekline koydu. Esasen eski hocamız Tefvik Sağlam ekolü olan bir insandı. Yüzü az gülen fakat her zaman çevresine doğru yolu gösteren, fikir sahibi, insanı her yaşında yetiştiren, çalışma hızı veren büyük bir adamdı. Klinik çalışmalarımız yanında beni neşriyat bakımından da teşvik etti. Zehirlenmeler, diyetle tedavi, mide-barsak hastalıklarına ait neşriyata fırsat verdi. Dışarı gitmek istediğim zaman dostu olan hocalara birer mektupla beni tanıttı ve öğrenmek istediğim konuları bildirdi. 1942'ye kadar kendisinden hemen her gün yeni bir şey öğrendim ve hız aldım.

1942'de Tıp Fakültesi'nde talebe çokluğundan dolayı yeni bir klinik açılmasına karar verildi. Fakülte Meclisi de Tefvik Sağlam Hocayı bu kliniğe atadı. Bir sabah hoca Kliniğe geldi, beni çağırdı bu konuyu söyledi. Eğer Ekrem Şerif Egeli kendisiyle çalışmayı vaadederse bu vazifeyi kabul edeceğine ilâve etti. «Size gelince» dedi; «Nümune Hastanesi'ne benim yerime sizi tâyin edecekler, eviniz ve muayenehaneniz Kadıköy'ünde, iyi de kazanıyorsunuz. Fakat eğer Üniversiteye intisab etmek isterseniz sizinle beraber çalışmaktan çok memnun olurum» dedi. Hocanın içinden gelmiyen bir arzuyu izhar etmiyeceğini bildiğim için bu teklifi hem samimi, hem cazip buldum.

Eve döndüm, yetişmemde güler yüzü, temkini, teşvikiyle daima yakın bir arkadaş olan valdemle bu konuyu tartıştım ve Üniversiteye geçmeye karar verdim. 1943'de mutad denemelerden sonra Üniversite kadrosuna kabul edildim. Akademik hayatımda 1952'ye kadar Tefvik Sağlam Hoca, 1952'den 1973'e kadar da Prof. Ekrem Şerif Egeli'nin direktörlüğü devrinde, kendilerinden büyük ilgi gördüm. Bilhassa 1963'de kurduğumuz Gastroenteroloji seksiyonu tesisinde Prof. Ekrem Şerif Egeli'nin büyük yardımlarına müteşekkirim.

İşte 50 yıllık Cumhuriyet devrinde yaşamış bir Türk kadını örneği sundum. Bu gün çok daha kıymetli hanım arkadaşların meslekteki üstün başarılarını görüyor, işitiyorum.

Her ne kadar ben ve benim zamanımda yetişen genç kız arkadaşlarım için tıp tahsili pek kolay olmamışsa da yeniden hayata gelsem ve tahsile başlasam ancak doktor olarak mesud olacağıma inanırım. Çünkü günlük çeşitli olaylar içinde sabırla, güler yüzle, metanetle çevresinde tanıdığı tanımadığı kimselere yardımcı olan «dost» ancak doktordur. Asıl mesleğin cazip yönü de budur.

Basıldığı Yer : Sermet Matbaası

Klişe : Akın Klişe

Baskı Tarihi : 14 Mart 1974

Yazı ve resimlerin neşrinden doğacak her türlü mesuliyet sahiplerine aittir.